

Mäntsälän hyvinvointisuunnitelma 2020-2021



Kuva 1. Kuvaaja Outi Kampman.

Johdanto

Kuntalain tarkoituksessa on todettu ensimmäisenä, että kunnan tulee edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueen elinvoimaa. Kunnan on seurattava asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin tilaa väestöryhmittäin ja alueittain. Hyvinvoinnin tilasta ja hyvinvointia edistävästä toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain. Tämän lisäksi valtuustolle on valmisteltava kerran valtuustokaudessa laaja hyvinvointikertomus, johon sisältyy koko valtuustokauden kattava hyvinvointisuunnitelma. Seuraavan kerran laaja hyvinvointikertomus annetaan vuonna 2021.

Terveydenhuoltolaissa sanotaan, että hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden on perustuttava arvioon kuntalaisten hyvinvoinnin nykytilasta sekä tulevista toimintaympäristöön kohdistuvista muutoksista. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatiminen perustuu lastensuojelulain 12 pykälään ja Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma laatiminen lakiin ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista annettuun pykälään. Käsillä olevassa hyvinvointisuunnitelmassa on huomioitu kaikki ikäryhmät mainitulla jaottelulla.

Kevään 2020 aikana maailmanlaajuinen koronapandemia on muuttanut kunnan ja Vapaaehtoistoimijoiden palvelumuotoja. Poikkeustilan rajoitustoimet ovat lopettaneet fyysiset tapaamiset ja kohtaamiset. Riskiryhmien osalta suositukset rajoitteista jatkuvat. Pandemian aiheuttamia terveydellisiä ja sosiaalisia seuraamuksia on vaikea vielä arvioida.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta poikkeustila-aikana on kyetty joustavaan yhteistyöhön. Koronan aiheuttamien ilmiöiden ennakointi on vaatinut ja vaatii jatkossakin entistä tiiviimpää yhteistyötä, jotta löydämme kaikkein haavoittuvammassa tilanteessa olevat kuntalaiset. Keskeisimpien yhteistyökumppanimme (seurakunnat, Keusote, SPR, MLL, muut vapaaehtoisjärjestöt) kanssa yhdessä meidän suunnitella ja toteuttaa syrjäytymisen ennakointityötä, liikkumisen lisäämisen kuin kansalaisten digivalmiuksien edellytysten vahvistamista. Nämä kolme teemaa ovat kunnan tavoitteet tulevien vuosien hyvinvoinnin- ja terveyden edistämistyölle.

Vanhempien matala koulutustaso, päihde- ja mielenterveysongelmat, pitkäaikainen toimeentulotuentarve ja perheen rakenteessa tapahtuneet suuret muutokset voivat olla riskitekijöitä, joihin tulisi puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Erityisesti pandemian jälkeen ihmisten fyysinen ja psyykkinen jaksaminen on koetuksella. Erityishuomiota tulee kiinnittää + 70 – vuotiaiden ryhmään, joiden rajoituksia osittain jatketaan.

Mäntsälän kunta on järjestänyt kauppa- ja asiointiapua yli 70- vuotiaille ja riskiryhmiin kuuluville, jotka eivät ole palvelujen piirissä, ja joilla ei ole muuta tukiverkkoa. Palvelua tarjotaan maksutta koronan aiheuttaman poikkeusolojen ajan. Arvioitavaksi jää

poikkeusolojen jälkeinen aika, miten ja millä toimin voidaan pitkittää ikäihmisten laadukasta kotona pärjäämistä. Lisäksi käyttöön otettu riskiryhmien puhelinpalvelu sekä puhelinsoitot, joiden tarvetta katsotaan myös akuutin epidemiavaiheen jälkeen.

1.Hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudella 2018-2021

Kunnan strategia antaa raamin kuluvaan valtuustokauden hyvinvointisuunnitelmille. Kunnan monialainen hyvinvointiryhmä on määrittelyt toimialojen valmistelun pohjalta tavoitteet vuosille 2020-2021. Tavoitteet viedään talousarvioihin vuosikellon mukaisesti.

Suunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain kunnan osavuosi- ja tilinpäätös raportoinnissa sekä hyvinvointi-indikaattoritiedon vuosiraportissa. Hyvinvoinnin edistymistä seurataan valtakunnallisen mittariston (THL) sekä omien mittareiden avulla.

Kunnan toimialojen, järjestöjen, yhdistysten ja seurojen yhteiset hyvinvoinnin edistämisen painopistealueet ovat kaikenikäisten:

- a) liikkumisen lisääminen
- b) digiosaamisen vahvistaminen
- c) syrjäytymisen ennakointi ja osallisuuden vahvistaminen

Hyvinvoivat asukkaat ovat Mäntsälän keskeinen voimavara. Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen voidaan nähdä investointina tulevaisuuteen. Tämän vuoksi on tärkeää, että kuntapäätäjät ovat yhtä mieltä siitä, että väestön hyvinvointiin ja terveyteen pitää vaikuttaa ennakoivasti. Mitä paremmin kunnassa tiedetään asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden tila, sitä täsmällisemmin pystytään puuttumaan ongelmiin, ehkäisemään niiden syntyä ja ryhtymään toimiin, joilla hyvinvointiin ja terveyttä voidaan edistää parhaiten.

Hyvällä johtamisella tämä yhteinen tahto voidaan muuttaa käytännöksi. Hyvinvointikertomuksessa vuosittain annetaan katsaus kuntalaisten hyvinvoinnin edistymisestä sekä arvio toteutuneesta hyvinvoinnin edistämistoiminnasta ja hyvinvointipolitiikasta.

Turvallisuuteen liittyvät tavoitteet liitetään hyvinvointisuunnitelmaa

Turvallisuussuunnittelu on osa kunnan riskienhallintaa ja valmiussuunnittelua. Turvallisuussuunnittelua tehdään kunnassa poikkihallinnollisena yhteistyönä, johon osallistuu kuntakonsernin kaikki toimijat. Normaalioloissa kunnan turvallisuusasiat

käsitellään kunnan johtoryhmässä ja häiriötilanteissa kunnan valmiusjohtoryhmä. Kunnan turvallisuuspäällikkönä toimii kasvatus- ja sivistyspalveluiden opetuspäällikkö.

Kunnassa ei laadita erillistä turvallisuussuunnitelmaa. Turvallisuutta käsitellään kunnan yleisessä valmiussuunnitelmassa, toimialojen valmiussuunnitelmissa sekä kunnan kriisiviestintäohjeessa. Arkiturvallisuuteen liittyvät, kuten onnettomuuksien ehkäisyyn, tavoitteet ja mittarit asetetaan hyvinvointisuunnitelmassa.

Pandemiakriisi tulee vaikuttamaan myös kuntatason varautumiseen jatkossa mm. suojarusteiden osalta, hygieenisyyksivaatimuksina sekä henkilöstön osaamisen vahvistamisessa näissä asioissa. Tältä osin joudumme päivittämään turvallisuuteenkin liittyviä tavoitteita vuosittain tästä eteenpäin.

Kuntastrategia

Mäntsälän kuntastrategia on suunnitelma kunnan tulevaisuudesta. Kuntastrategia on kunnanvaltuuston näkemys tärkeimmistä tavoitteista ja kehittämisen painopistealueista. Mäntsälän kunnanvaltuusto päätti strategiasta joulukuussa 2016 ja se on voimassa kulloiseenkin päivitykseen asti. Luonteva strategian uudistus on juuri tulossa oleva valtuuston vaihtumiskohta.

Mäntsälä Visio 2025

Mäntsälä – luonnonläheinen suurkunta!

Mäntsälä kehittää tulevien vuosien aikana kapunkitasoisia palveluita. Pinta-alaltaan Uudenmaan suurimpiin kuuluva kunta tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet asumiseen sekä yrittämiseen. Tulevaisuuden Mäntsälä on urbaani ja elinvoimainen digikylä, jossa on tilaa unelmoida, toteuttaa itseään ja toimia yhdessä.

Hyvinvoinnin- ja terveyden osalta strategian avaintavoite:

Vahvistetaan kuntalaisten hyvinvoinnin edellytyksiä tulevaisuuden kunnassa sekä mainitaan kunnan hyvinvointijohtaminen ja edelleen hyvinvointikertomuksen hyödyntäminen johtamisen apuna. Strategia antaa siten raamin kunnan hyvinvointityölle, jossa kuntalainen on keskiössä. (Koko strategia www.mantsala.fi/ohjelmat)

Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat ja suunnitelmat

Keskeiset hyvinvointiin liittyvät asiakirjat ja ohjelmat, joita kunnassa on valmisteltu tai jotka muuten ohjaavat toimintaa:

Talous ja elinvoima

- Kuntastrategia
- Kaavoituskatsaus
- Asunto-ohjelma
- Elinkeino-ohjelma

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

- Varhaiskasvatussuunnitelma'
- Kulttuurikasvatussuunnitelma
- Liikuntapaikkaselvitys
- LAPE-muutosohjelma

Kaikki ikäryhmät

- Mäntsälän kunnan työllisyysohjelma
- Kotouttamisohjelma
- Mäntsälän pyöräily-, jalankulku- ja ulkoilureittiverkoston kehittämissuunnitelma
- Liikenteen turvallisuussuunnitelma

2. Kunnan hyvinvointityön rakenteet

Mäntsälän kunnassa on nimetty hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen työryhmä (Hyte ryhmä). Työryhmässä on edustettuna kunnan toimialat, jonka lisäksi tehdään yhteistyötä kuntakonsernin sisällä. Lisäksi ryhmään kuuluu yhdistysten ja järjestöjen edustajat sekä hyvinvointilautakunnan puheenjohtaja. Mäntsälän sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäminen ja tuotanto ovat Keski-Uudenmaan sotekuntayhtymässä. Kuntayhtymän edustajat toimivat myös kunnan Hyte ryhmässä. Kunnan konsernipalveluissa työn koordinoijana toimii kunnan hyvinvointikoordinaattori.

Kunnanhallituksen alaisuudessa toimii hyvinvointilautakunta, joka päättää kunnan avustuksista sekä toimii hytetyön sekä soteasioiden koordinaatiotoimielimenä.



Kuva 2. Kunnan Hyte-työryhmän tehtävät

3.Hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen tavoitteet ja mittarit 2020-2021

Kunnan kolmen hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen painopisteen pohjalta asetutut tavoitteet, niiden toimenpiteet sekä mittarit löytyvät liitteestä 1.

Mittareiksi on valittu kunnan eri hyvinvointia tukevissa ohjelmissa käytettyjä THL:n indikaattorimittareita

3.1.Alueellisen hyvinvointiyhteistyön tavoitteet

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma kuvaa kuntien (Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen Tuusula) ja alueen välistä yhteistyötä ja on tärkeä strateginen johtamisväline. Mäntsälän hyvinvointisuunnitelman ja alueellisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ovat hyvin samansuuntaiset ja tavoitteisiin pääseminen edellyttää tiivistä yhteistyötä Keusoten, HUS:n, järjestöjen/yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Alueellisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteina ovat:

- Saada Keusoten alueen asukkaiden sairastavuus vähenemään
- Saada liikunta lisääntymään vähän liikkuvien ja liikkumattomien parissa ja ylipainoisten ja lihavien määrä laskemaan
- Yksinäisyyden kokemusten, päihteiden käytön ja mielenterveysongelmien määrän vähentäminen ja
- Sähköisen omahoidon lisääminen.

Hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen allianssimallia suunnitellaan yhteistyössä Keusoten, SRK:n, muiden toimijoiden ja kuntien kanssa. Tavoitteena on yhteistyöllä saada myös kustannusten hillitsemistä lasten- nuorten ja perheiden palveluissa, työikäisten ja ikäihmisten palveluissa.

3.2. Vapaaehtois- ja järjestöyhteistyön tavoitteet

Vapaaehtois- ja järjestöyhteistyötä kehitetään jatkossakin järjestämällä järjestötreffejä, yhteisiä tapahtumia ja koulutuksia. Tänä vuonna järjestettiin ensimmäisen kerran kaikkien yhdistysten ja järjestöjen yhteinen vapaaehtoisuus- ja järjestöyhteistyön koulutus. Eri yhdistykset ja järjestöt pitivät oman alueen moduulit, koordinaattorina toimi Yhdistysverkosto ja koulutuksen järjesti Kansalaisopisto. Suunnitteilla on järjestää vastaava koulutus ensi vuonna.

Kunnan myöntämien järjestö- ja kansalaisavustusten hakua on uudistettu ja aikataulua nopeutettu.

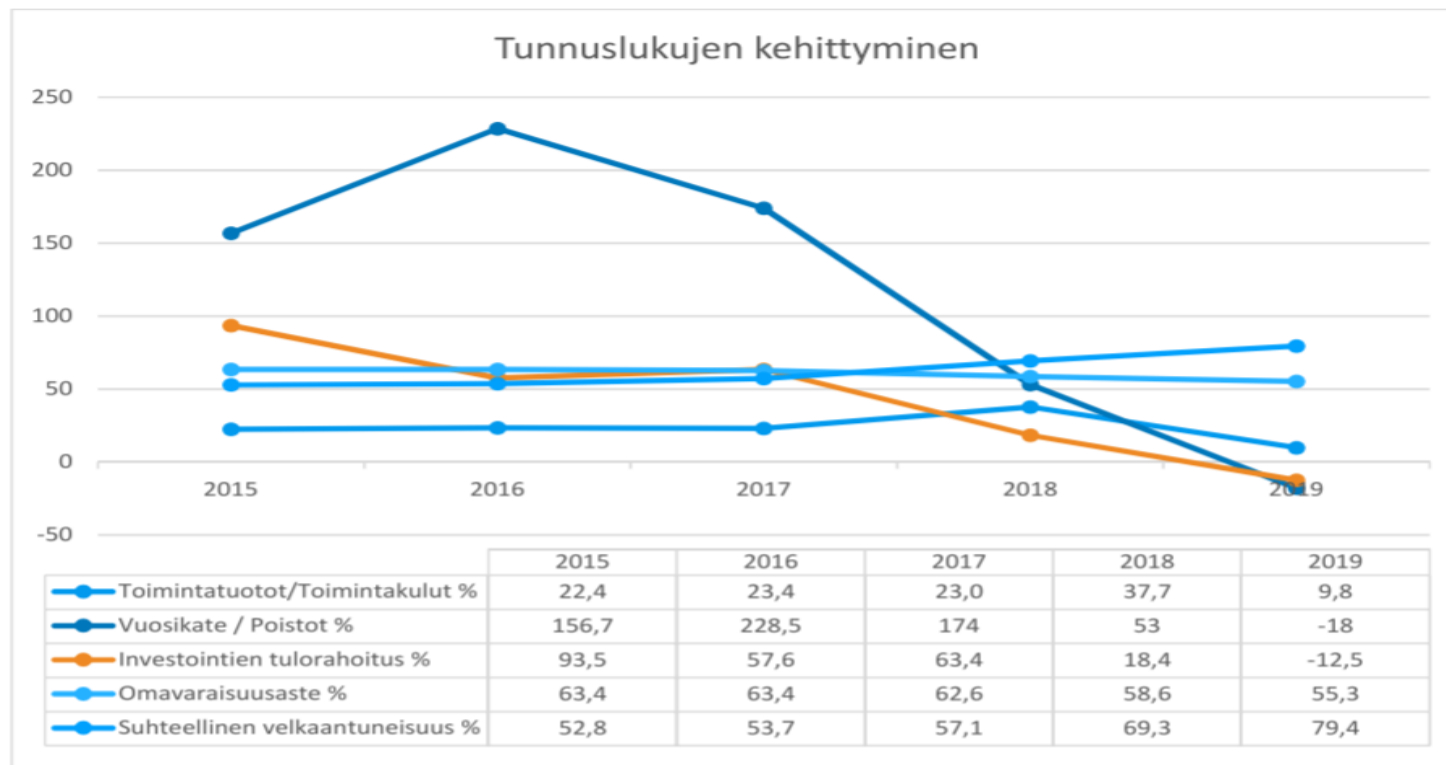
Avustusten tarkoituksena on:

1. Tukea yhdistyksiä ja järjestöjä tekemään hyvinvointia edistävää työtä kunnan hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen tavoitteiden mukaisesti: kaikenikäisten liikunnan- ja digiosaamisen lisäämiseksi ja syrjäytymisen ennakointiin ja osallisuuden vahvistamiseksi.
2. Järjestöjen ja yhdistysten keskinäisen yhteistyön lisääminen ja voimavarojen yhdistäminen.
3. Tukea uusien toimintakäytäntöjen käyttöönottoa mm. riskiryhmien yhteydenpidossa ja palveluavussa.

Koronapandemian aikana yhteistyö on kehittynyt hyvään suuntaan, ja jokainen on tehnyt toisiaan täydentävää vapaaehtoistyötä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Hyvän yhteistyön jatkaminen ja jalostaminen edellyttää jatkossa panostusta toiminnan koordinointiin ja yhteisten tavoitteiden, toimenpiteiden ja arvioinnin kirjaamiseen sekä siihen, että kaikki ovat tasavertaisia toimijoita.

4. Talous ja elinvoima

Kunnan talous kuten koko kuntatalous on haastavassa tilanteessa. Kunnan tilinpäätös vuodelta 2019 oli alijäämäinen, sotekulujen noustua merkittävästi ennakoidusta. Kustannuskehityksen suunta sotekulujen osalta on huolestuttava ja lisää paineita syntyy väestön vanhenemisesta sekä viimeisimpänä koronan aiheuttamina jälkiseuraamuksina mm. psykososiaalisten palvelujen osalta. Näiden osalta eurovaikutusten arviointi on vielä epävarmaa ja sosiaaliset vaikutukset näkyvät viiveellä.

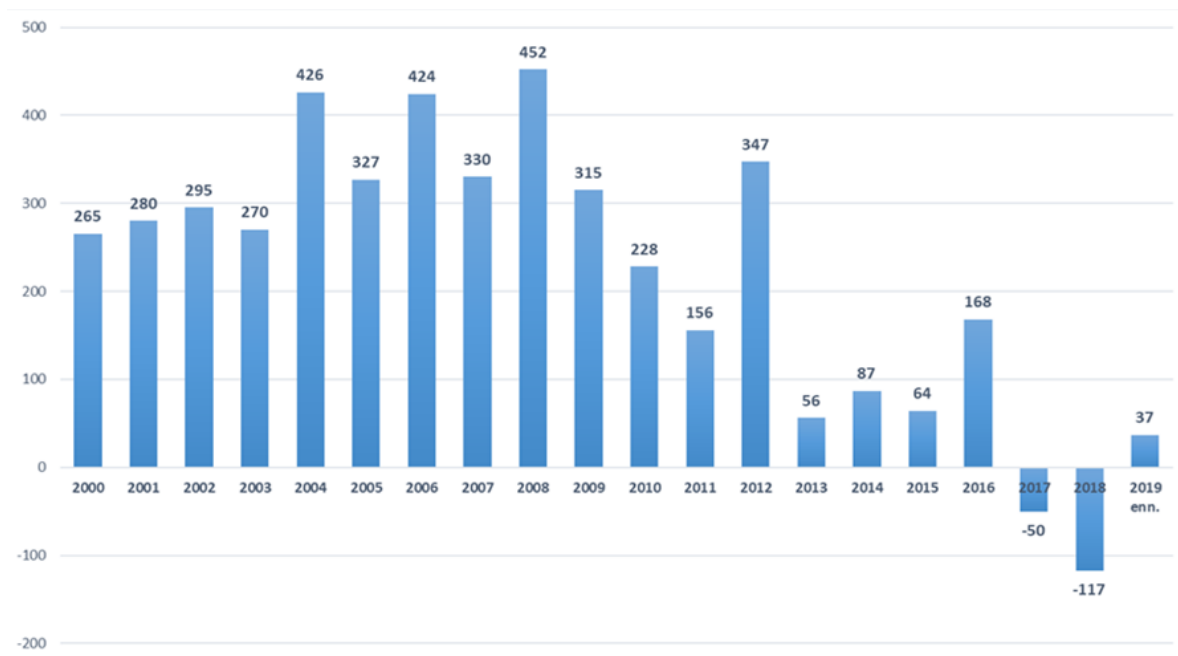


Kuva 3. Kunnan keskeiset taloudelliset tunnusluvut 2015-2019

Kunnan vuosikate eli juoksevien menojen ja tulojen erotus oli positiivinen vuoteen 2017 asti. Kuntatalouden kannalta vuosi 2019 oli historiallisen huono, joka antaa heikot lähtökohdat koronan jälkeiseen taloudenhoitoon. Mäntsälän osalta käyttötalouden ollessa kohtuullisessa kunnossa, huolta aiheuttaa velkaantuminen, joka näkyy yllä olevassa taulukossa suhteellisen velkaantuneisuuden

kasvuna. Kunnassa tullaan päättämään 2020 syksyn aikana Mäntsälä talous- ja toimintaohjelmasta vuoteen 2026 ulottuvalla ajanjaksolla.

Väestönkasvun määrä ja sen jakautuminen toimivat alueella läpileikkaavana muutostentekijänä. Väestönkehityksen vaikutukset ulottuvat kaikkiin strategiaan tavoitteisiin, palveluihin, elinkeinoihin, yhdyskuntarakenteisiin, seutuyhteistyöhön ja talouteen ja sitä kautta kunnan tulevaisuuden kehityssuuntiin.



Kuva 4. Mäntsälän kunnan väestönkasvun määrä

Mäntsälän vuoden 2018 väestönkehityksen negatiivinen kehitys jatkui – 117, mutta vuonna 2019 väkiluku lähti lievään nousuun ollen + 37. Tämänhetkisen tiedon mukaan alkuvuosi 2020 on lievästi negatiivinen.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Elävänä syntyneet	241	218	226	189	171	174
Kuolleet	145	167	135	181	172	182
Luonnollinen väestönlisäys	96	51	91	8	-1	-8
Kuntien välinen tulomuutto	1070	1120	1238	1188	1166	1188
Kuntien välinen lähtömuutto	1091	1114	1178	1280	1257	1157
Kuntien välinen nettomuutto	-21	6	60	-92	-91	31
Kunnan sisäinen muutto	1231	1391	1482	1360	1388	1229
Maahanmuutto Suomeen	45	31	55	76	19	41
Maahanmuutto Suomeen Pohjoismaista	8	7	3	3	0	14
Maahanmuutto Suomeen EU-maista	23	17	25	13	8	31
Maastamuutto Suomesta	30	27	35	35	37	23
Maastamuutto Suomesta Pohjoismaihin	5	5	3	7	11	2
Maastamuutto Suomesta EU-maihin	21	16	22	24	32	16
Nettomaahanmuutto	15	4	20	41	-18	18
Kokonaisnettomuutto	-6	10	80	-51	-109	49
Solmitut avioliitot	97	86	83	86	89	70
Avioerot	51	61	56	58	56	44
Väestönlisäys	90	61	171	-43	-110	41
Väkiluvun korjaus	-3	3	-3	-7	-7	-6
Kokonaismuutos	87	64	168	-50	-117	35
Väkiluku	20621	20685	20853	20803	20686	20721

Kuva 5. Mäntsälän väestötilasto 2014-2019. Lähde: Tilastokeskus

Syntyneiden ikäluokkien koko on muuttunut viimeisten vuosien aikana. Vuodesta 2014 ikäluokan koko on pienentynyt merkittävästi. Ilmiö on samankaltainen koko valtakunnassa. Väestörakenteen muutos vaikuttaa merkittävästi kunnan palvelurakenteeseen. Samalla ikäihmisten määrä kasvaa, jolloin myös hyvinvoinnin- ja terveydenedistämisen painopisteitä ja käytännön toimenpiteitä joudutaan arvioimaan uudelleen.

5.Työllisyyskehitys

Mäntsälässä oli tammikuun 2020 lopussa avoimia työpaikkoja 248 ja työttömyysaste 5.5.%. Työttömien määrä on vähentynyt 12.6 % vuoden takaisesta. Pitkäaikaistyöttömien määrä on pudonnut vuoden takaisesta 29,2%. Koko Uudenmaan työttömyysaste oli tammikuun lopulla 8.5%. Uusia yrityksiä on perustettu tammikuun loppuun mennessä 10 kpl.

Tammikuun lopussa Mäntsälän nuorten työttömien alle 25-vuotiaiden määrä oli 69, yli 50 -vuotiaiden työttömien määrä oli 267 ja pitkäaikaistyöttömien määrä oli 177.

Työllisyysluvut ovat lähteneet heikkenemää koronapandemian seurauksena huhtikuussa. Erityisesti lomautettujen määrät koko Uudellamaalla ovat korkeat. Talouden sulkua ollaan avaamassa kesäkuusta lukien ja on vielä hyvin epävarmaa kuinka pysyviä työttömyysvaikutuksia talouden taantumasta seuraa ja miten erityisesti palvelusektori saadaan toimintaan. Onko talouden taantumalla vaikutukset teollisuuteen ja vientisektoriin- sekin nähdään vasta myöhemmin. Toukokuun loppupuolella valtion rahoittamaa yksinyrittäjien tukea (2000 euroa) oli jaettu jo lähes 200 yrittäjälle.

Vaikeasti työllistyvien tilanne

Pitkäaikaistyöttömien määrä on Uudenmaan ELY-keskuksen kuntien alueella edelleen korkea. Nuorisotyöttömyys on ollut selvässä laskussa viime vuosina.

Tarkasteltaessa vaikeasti työllistyviä eli rakennetyöttömyyttä, Mäntsälän tilanne sijoittuu Keski-Uudenmaan kunnissa alhaisimpiin lukuihin. Rakennetyöttömyys on matalampaa kuin missään muussa alueen kunnissa. Mäntsälän kunnan työllisyyspalvelut tuottaa työllisyyspalvelut ostopalveluna myös Pornaisissa.

Vaikeasti työllistyvien osuus työikäisistä kuvaa rakenteellista työttömyyttä. Työttömyyttä voidaan pitää rakenteellisena, jos se ei vähene, vaikka samanaikaisesti työllisyysaste on korkea ja joillakin aloilla vallitsee työvoimapula.

Vaikeasti työllistyvät ovat työikäisiä, jotka liikkuvat työttömyyden, työvoimapolitiittisten palveluiden ja lyhyiden työsuhteiden välillä ja heillä on vaikeuksia työllistyä avoimilla työmarkkinoilla. Elinkeinorakenteen muutos ja työelämän vaatavuus voivat olla syynä siihen, että työttömän ammatillista osaamista vastaavia työpaikkoja ei ole tarjolla. Lisäksi ikä, vajaakuntoisuus, terveydelliset ja psykososiaaliset ongelmat voivat vaikeuttaa työllistymistä.

Kunta ja valtio yhdessä kustantavat 500 päivää työmarkkinatukea saaneiden perustoimentulon. Kunnalla on tämän lisäksi vastuu näiden henkilöiden viimesijaisesta aktivoinnista, kuntoutuksesta ja terveydenhoidosta.

Alla olevista taulukoista näkyy työttömyyden kehityslukuja sekä kunnan maksaman työmarkkinatuen kuntaosuuden kehitys.

Työmarkkinatuki on raha, jolla turvataan toimeentulo työttömälle, joka tulee ensi kertaa työmarkkinoille tai joka ei ole ollut riittävän pitkään töissä eli ei täytä työssäoloehtoa tai joka ei voi enää saada perus- tai ansiopäivärahaa, koska niiden saamisen enimmäisaika on täyttynyt.

Tunnusluku	2017	2018	2019	2020 (tammikuu)
Työttömyysaste	6,5%	5,6%	5,5%	6,2%
Alle 25-vuotiaat	77 (kpl)	71 (kpl)	68 (kpl)	69 (kpl)
Yli 50 -vuotiaat	294 (kpl)	244 (kpl)	231 (kpl)	267 (kpl)
Pitkäaikaistyöttömät	203 (kpl)	136(kpl)	138 (kpl)	177 (kpl)
Avoimet työpaikat	94 (kpl)	35(kpl)	128 (kpl)	248 (kpl)

Kuva 6. Kunnan keskimääräiset työttömyysluvut 2017-2019 (2020). Lähde: Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus.

Mäntsälä				
Aika	Saajat	Maksetut etuudet euroa	Korvatut päivät	Kunnan osuus euroa
2019	275	1 149 582	38 040	661 576
2018	279	1 085 528	35 461	631 699
2017	305	1 401 440	43 921	794 803

Kuva 7. Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki (Kela)

Taulukossa nähdään, miten kunnan osarahoittama työmarkkinatuki on kehittynyt kolmen viimeisen vuoden aikana.

6. Seuranta ja arviointi

Mäntsälän hyvinvointisuunnitelma vuosille 2020-2021 on laadittu toteuttamaan ja konkretisoimaan kunnan strategiaa sekä varmistamaan terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteiden määrittelyä ja toteutumista.

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteita nostetaan säännöllisin väliajoin esille kunnan hyvinvoinnin edistämisen työryhmässä ja huolehditaan tavoitteiden saavuttamisesta. Hyvinvointilautakunnalle esitetään, miten tavoitteiden saavuttamisessa on edistytty. Laadittu hyvinvointisuunnitelma on aikajänteeltään vain kaksivuotinen, tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan vuonna 2021 annettavan laajan hyvinvointikertomuksen yhteydessä ja sen pohjalta aloitetaan uuden hyvinvointisuunnitelman valmistelu vuosille 2022-2025.

Hyvinvointiraportoinnin haaste on, että tärkeimmät tutkimukset eivät ole vuosittain toteutettavia ja tämän vuoksi samojen indikaattoreiden vuosittainen seuraaminen ei ole mahdollista. Esimerkkinä kouluterveyskysely, joka tehdään tietyille ikäluokille kattavasti koko valtakunnassa joka toinen pariton vuosi. Valtakunnallisten tutkimusten lisäksi tulee tehdä kyselyjä kuntalaisille heidän omista kokemuksistaan hyvinvointia, osallisuutta ja turvallisuutta koskien.

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää yhteistyötä ja toiminnan suunnittelua tasavertaisena eri yhdistysten, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa, sekä erityisesti yhdyspinnan selkiyttämistä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kanssa.

Suunnittelun pohjana on käytetty valtakunnallisia indikaattoreja:

<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimustuloksia/kaikki-tulokset>

<https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/tiedonkeruu/57>

<https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/tiedonkeruu/85>

<https://www.julkari.fi/handle/10024/80326>

<https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index>

LIITE 1

HYVINVOINTISUUNNITELMAN TAVOITTEET JA TOIMENPITEET 2020-2021			
PAINOPISTE 1. Kaikenikäisten liikkumisen lisääminen			
Tavoite	Toimenpide	Arviointikriteerit	Vastuutaho
Liikkumisen edistämiseksi hyödynnetään lähipalveluja, etäpalveluja sekä tietotekniikkaa	Toteutetaan moniammatillinen matalankynnyksen palvelupiste	1. Matalankynnyksen palvelut ovat käytössä. 2. Ennakoiva työ on osa palvelujärjestelmää. 3. Säännöllinen kuntalaisarvio ja palaute- käytäntö	HYTE- työryhmä ja Toimialajohtajat vastuualueillaan sekä Tietohallinto
Kaiken ikäisten kuntalaisten liikkumisen lisääminen.	1. Liikuntapaikkakartoitus ja kunnossapitosuunnitelma tehty 2. Liikuntapaikkojen aktiivinen omaehtoinen käyttö. 3. Ohjattu liikunta kunnan liikuntapaikoissa. 4. Kunnan järjestämät ohjatut liikuntatapahtumat. 5. Kunnan järjestämät uimahallikäynnit. 6. Treenaakotona.com etäpalvelun käyttö kasvaa	1. Liikuntapaikkojen käytitiedot. 2. Kunnan liikuntatoimen toimintamenot /asukas (euroa). 3. Liikuntapaikkojen ja palveluiden käyttäjille tehdään liikuntakysely v. 2021. 4. Lasten ja nuorten liikunta aktiivisuus 5. Ohjattuun liikuntaan osallistuneiden määrä. 6. Kunnan järjestämiin liikuntatapahtumiin osallistuneiden määrä. 7. Treenaakotona.com, käyttömäärät	Tekniset palvelut/kunnossapito, Konsernipalvelut/vapaa-aikatoimi, Urheiluseurat, Kirjasto (etäpalvelu)
Lasten liikkumisen lisääminen	1. Lasten liikunta aktiivisuuden lisääminen: varhaiskasvatus/koulu /vapaa-aika.	1. Lasten liikunta-aktiivisuus. 2. Liikuntaneuvontaa- ja liikuntalähetekäytäntöjä kehitetään.	Koululääkärit, Terveystoimijat, Liikuntatoimi. Kouluterveydenhuolto,

	2.Terveiden elämäntapojen edistäminen	3. Ylipainoisten suhteellinen määrä. 4. Liikuntaseuratoimintaan osallistuvien lasten osuus. 5. Kouluissa pitkät liikuntavälitunnit.	Ruokahuolto. Liikuntaseurat, Hyvinvointikoordinaattori
Nuorten liikkumisen lisääminen	1. Nuorten liikkumisen lisääminen vapaa-ajalla. 2.Ylipainoisten suhteellisen määrän vähenemine 3.Terveiden elämäntapojen edistäminen	1. Liikuntaseuratoimintaan osallistuvien nuorten määrä. 2. Ylipainoisten suhteellinen määrä. 3. Liikuntalähetteen määrä. 4. Kouluterveyskyselyjen ja terveystarkastusten yhteenvetomittarit	Liikuntaseurat, Hyvinvointikoordinaattori Koulu/opiskelijaterveydenhuolto, Ruokahuolto, Liikuntatoimi. Koululääkärit, Koulu/opiskelijaterveydenhuolto
Työikäisten liikkumisen lisääminen	1. Liikunta aktiivisuuden lisääminen. 2. Kansansairauksiin sairastuneiden väheneminen. 3. Ylipainoisten suhteellisen määrän väheneminen. 4. Tuki-, liikunta ja sidekudosten sairauksien väheneminen	1. Liikunta neuvonnan ja ohjauksen määrät. 2. Diabetekseen sairastuneiden määrä. 3. Ylipainoisten suhteellinen määrä. 4. Tuki- ja liikuntaelinsairausindeksi. 5. Tuki- ja liikuntaelinsairauksien sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat % 16-64 v.	TTH:n lääkärit, TK:n lääkärit Fysioterapeutit Liikuntatoimi TK:n vastaanotot, TK:n terveydenedistämisen koordinaattorit, Keusoten palvelualueet
Ikäihmisten liikkumisen lisääminen	1. Lihaskunnon ja tasapainon vahvistaminen. 2. Yli 90 % yli 75 vuotiaista pystyy asumaan omassa kodissaan laadukasta elämää.	1. Liikuntalähetteen määrä. 2. Liikunta aktiivisuus. 3. Tuki- ja liikuntaelinsairaus indeksi. 4.Kaatumisiin/putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta	TK: lääkärit, fysioterapeutit ja kunnan liikuntatoimi, Terveystiedon edistämisen koordinaattorit/hyvinvointikoordinaattori, Keusote, kunnan liikuntatoimi Keusote/kotihoito

	3. Kaatumisten ja putoamisten ennakointi	täyttäneillä/10 000 vastaavan ikäistä. 5. Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrä on yli 90 %.	
PAINOPISTE 2. Kaikenikäisten digiosaamisen lisääminen			
Tavoite	Toimenpide	Arviointikriteerit	Vastuutaho
Lasten digiosaamisen lisääminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa	1.Varmistetaan, että digiosaamista tukevat laitteet ovat käytössä varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa 2. Henkilökunnan osaamisen varmistaminen	1. Laitteiden määrä/yksikkö 2. Laitteiden käyttöaste ja käytön sisältö. 3. Palveluyksiköiden palaute ja arviointi onnistumisesta	Varhaiskasvatus, Sivistystoimi, Tietohallinto
Nuorten digiosaamisen lisääminen	1. Nuorisotilojen asianmukainen varustus. 2.Matalankynnyksen digiopetusta mm. sähköisten terveyspalveluiden käytössä 3.Yhteistyö palvelusektoreiden välillä	1. Nuorisotilan digilaitteiden käyttöön arviointi. 2.Digiopetukseen osallistujien määrä	Vapaa-aikatoimi/nuorisopalvelut, Tietohallinto
Työkäisten digiosaamisen lisääminen:	1. Mahdollistetaan matalan kynnyksen digiosaamisen harjoittelupaikkoja.	1. Digikoulutukseen osallistujien määrä. 2.TK:n sähköisten palveluiden käyttäjien määrä/kontaktit TK:ssa.	Kirjasto Kansalaisopisto Vapaaehtoiset Tietohallinto Terveysasema
Ikäihmisten digiosaamisen lisääminen sähköisten palveluiden käytössä	1.Mahdollistetaan matalan kynnyksen digiosaamisen harjoittelupaikkoja 2.Yritysten rekrytoinnin tukeminen osaamista vahvistamalla	1. Digikoulutukseen osallistujien määrä. 2. TK:n sähköisten palveluiden käyttäjien määrä/kontaktit TK:ssa.	Kirjasto, Kansalaisopisto Kunnan tietohallinto, Mäntsälän digiverkostoyritykset yhteistyökumppaneina
PAINOPISTE 3.Syrjäytymisen ennakointi ja osallisuuden vahvistaminen			
Tavoite	Toimenpide	Arviointikriteerit	Vastuutaho

<p>1.Varhaiskasvatukseen /kerhotoimintaan osallistuu mahdollisimman moni lapsi. 2.Perheiden hyvän arjen vahvistaminen. 3.Kiusaamisen ennaltaehkäisy varhaiskasvatuksessa/koulussa 4. Kaikilla mahdollisuus kulttuuriin ja harrastustoimintaan. 5. Yhdenvertaiset mahdollisuudet koulujen iltapäivätoimintaan</p>	<p>1. Yhteistyö neuvolan ja varhaiskasvatuksen kanssa. 2. Kiusaamisen ehkäisyn ja puheeksi oton toimenpidemallit. 3.Kulttuurikasvatuskasvatus suunnitelma. 4.Iltapäivätoiminnan järjestäminen kaikille kouluille.</p>	<p>1. Kunnallinen varhaiskasvatus ja opetus, osallistujia määrä. 2. Leikkitoiminnan piirissä keskimäärin toimintapäivänä olleet lapset, kunnan kustantamana. 3. Kiusaamisessa 0-toleranssi. 4.Kulttuurikasvatus suunnitelman toteutuminen. 5.Koulujen iltapäivätoimintaan osallistuvien määrä</p>	<p>Varhaiskasvatus Sivistystoimi Vapaaehtoiset Keusote SRK SPR MLL</p>
<p>Nuorten syrjäytymisen ennakointi 1.Koulukiusaamiselle 0-toleranssi. 2. Kaikille mahdollisuus kulttuuriin ja harrastustoimintaan. 3. Tuen oikea- aikaisuus oppimisen/koulunkäynnin haasteiden yhteydessä 4. Nuorisotyöttömien määrä vähenee. 5. Kaikille nuorille toisen asteen opiskelupaikka peruskoulun jälkeen.</p>	<p>1. Koulukiusaamisen ehkäisyn ja puheeksi oton toimenpidemalli. 2. Kulttuurikasvatus suunnitelma. 3. Oppilaille järjestetään riittävä tuki tuen kolmiportaisuuden periaatteiden mukaan joustavasti oppilaan tarpeet huomioiden. Tuen määrää ja laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. 4. Hyvä työllistämissuunnitelma nuorisotyöttömille. 5. Opinto-ohjauksen kautta kaikille peruskoulun päättäneille jatkokoulutus vaihtoehdot/paikat. 6.Vähävaraisten nuorten</p>	<p>1. Koulukiusaaminen vähenee=>0-toleranssi. 2.Kulttuurikasvatussuunnitelman toteutuminen kouluissa. 3. Päätötodistusten turvaaminen kaikille oppilaille. 4. Nuorisotyöttömien määrän. 5.Toisen asteen koulutuksen ulkopuolelle jääneiden määrä.</p>	<p>Sivistystoimi ja vanhemmat, Työllistämisyksikkö Nuorisotyö</p>

	perheiden tukeminen stipendien avulla harrastustoimintaan. 7. Kohdennettu ja etsivä nuorisotyö		
Työikäisten syrjäytymisen ennakointi: 1. Vaaleissa äänestävien määrän kasvaminen. 2. Työttömien määrän väheneminen. 3. Ei yhtään asunnotonta Mäntsälässä. 4. Kansansairauksien väheneminen. 5. Toimeentulotuki asiakkaiden väheneminen. 6. Taloudellisten ongelmien väheneminen. 7. Kuntalaisten asioiminen yhden luukun periaatteella. 8. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen	1. Ennakoidaan taloudellisia ongelmia ja velkaantumista tiedottamalla talous- ja velkaneuvonnasta. 2. Keskitetty moniammatillinen asiointipiste. 3. Työttömien terveystarkastukset. 4. Terveys- ja liikuntaneuvonta. 5. Kunnan aluedemokratia malli toteutettu.	1. Äänestysprosentti. 2. Työttömien määrä. 3. Asunnottomien määrä. 4. Sairastavuus prosentti. 5. Toimeentulotukea saavien määrä. 6. Terveys- ja liikuntaneuvontaan osallistuneiden määrä. 7. Työttömien terveystarkastuksiin osallistuneet. 8. Ylipainoisille ja tupakoiville tarkoitettuihin ryhmiin osallistuneiden määrä. 9. Kunnan aluedemokratia malli käytössä	Työllistämisyksikkö. Keusote Kela Asumisneuvoja Kunnan johto
Ikäihmisten syrjäytymisen ennakointi: 1. Erialaisten liikkumisvaihtoehtojen mahdollistaminen. 2. Digikoulutus mahdollisimman monen saavutettavissa. 3. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen.	1. Vapaaehtois- ja vertaistoiminnan kuten liikunta- ja kulttuuriluotsi toiminta. 2. Järjestetään vertaisohjaajakoulutus. 3. Digiosaamisen harjoittelu-paikkoja helposti saatavilla. 4. Asukkaiden osallistumiskeinot kuvataan.	1. Vapaaehtoisten ja vertaisohjaajien määrä ja aktiivinen toiminta. 2. Koulutettujen vertaisohjaajien määrä/aktiivinen toiminta. 3. Digikoulutuksiin osallistuneiden määrä.	Liikuntatoimi, Tietohallinto Hyvinvointikoordinaattori SRK Viestintäkoordinaattori.

4. Ikäihmisille tarkoitetuista kohtaamispaikoista tiedottaminen. 5. Etsivän vanhustyön kehittäminen.	5. Yhteistyö SRK:n, asumisneuvojan ja Keusoten kanssa syrjäytyneiden vanhusten löytämiseksi	4. Asukkaiden osallistumiskeinot kuvattu kunnan nettisivuilla. 5. Syrjäytymisvaarassa olevien löydettyjen vanhusten määrä.	
PAINOPISTE 4: Turvallinen arki kaikille			
Tavoite	Toimenpide	Arviointikriteerit	Vastuutaho
1. Turvallinen liikenne- ja liikkumisympäristö 2. Koti- ja perheväkivallan väheneminen	1.Kunnan maankäyttö- ja liikennesuunnitelmissa turvallisuus painoistena. 2.Toteutetut valaistus ym. korjaukset arkiympäristössä. 3. Apuvälineiden hyödyntäminen liikkumisessa	1. Kaatumis- ym. liikkumisen onnettomuustilastot tai vastaava tilastotieto. 2.Poliisin väkivaltatilastot	Tekniset palvelut ja Konsernipalvelut, Hyvinvointikoordinaattori

Hyvinvointisuunnitelma 2020-2021 hyväksyminen

Mäntsälän kunnanhallitus 8.6.2020

Mäntsälän kunnanvaltuusto 22.6.2020